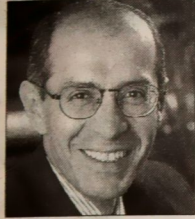

ROMA/NTİKA

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Bazı kentler insanı kovalar. Gidip gelinme, kurulan sürekli bir ilişki olmasa da o kent insanda yaşar. Bunlar imgeleri olan kentlerdir ya da imgelerin kentleridir. Roma onlardan birisi. Her imge gibi de bir mitolojiyle

bütünleşmiştir. Gerçeğinden uzaklaşmıştır.

Roma'ya geldiğinde insanın bunca şaşırması ondandır. Tek, şaşmaz, dosdoğru bir Roma yok çünkü. Tersine, bir çelişkiler kenti burası. Belki lezzetini ve yoruculuğunu da orada aramak. Fakat kendisini en çok gösteren çelişki bu şehrin kapalılıkla açıklık arasına sıkışmışlığından kaynaklanıyor: Akşam yemeklerinin on buçukta başladığı bu şehirde, birkaç saat sonra sokakların tümünden boşalması şaşırtıcı. Yarı çıplaklıklarını belli bir gururla dolandıran güzel kadınların cinselliklerini sakladıklarını görmek, Katolik disiplini içinde yaşadıklarını düşünmek şaşırtıcı. Yapay inceliklerini 'napolitenlerle' besleyen erkeklerin trafik vahşetine tanık olmak şaşırtıcı. Vitrinleri dolduran onca görkem ve albeniye karşı sokaktaki adamın sıradanlık hırpaniliğini görmek şaşırtıcı...

Belki bu nedenledir bu ülkenin tasarımda bunca ileriye gitmesi. Tasarımın ayrıntıdan bütüne her aşamada bir kurmaca, dolayısıyla bir aldatmaca, hiç değilse bir hedef şaşırtmaca olduğunu düşünmek gerekir. O nedenle, tasarımın ayrıntıdaki özeninin Roma'nın telaş ihmalinde, yaşanması bir yana, hatırlanmaması da şaşırtıcı.

İnsan bu unutkanlığın nereden kaynaklandığını düşünmeden duramıyor. Ya da, tersinden bakıp bu unutkanlığın neleri sildiğini bulmaya çalışmaktan kendisini alamıyor. Cevabı fazla uzakta değil. Roma'da kısa da olsa bir süre kalan hiç kimse bu kentteki tarih yükünün hem maddi, hem manevi baskısı altında ezilmekten kendisini kurtaramamıştır. Tarih, üstelik, belli bir mesafede değil bu insanlara. Şehrin hiçbir parçası, üstüne kurulduğu tarihin basıncını aşip kendisi olamıyor. Bu, neredeyse olanaksız. Çünkü, bu tarih kendisini daima bir görkemle tescil etmiştir. Yalnız karanlık bir geçmişin kan kokan kâbusuyla özdeş Colloseum değil, her yapı devasa ve abartılı bir tarihsel ihtişam tokadı olarak parçalıyor kenti ve insanın bilincini.

Gene de bu insanlarda o tarihin somut bir devamı yok. O tarihe doğrudan bir göndermeye hiç kimsede, hiçbir hayat kırıntısında tesadüf edilmiyor. Üstelik, Roma İmparatorluğu denen şey bir Akdeniz

kültürünü bütün kurumlarıyla küçük Asya'ya, Kuzey Afrika'ya kadar akıl almaz genişlikte bir coğrafyaya taşımışken, bu gerçek imparatorluktan gündelik hayatta hiçbir şey kalmadığı gibi onun yalancı bir taklidi olan faşizm de izleri silinmek istenen bir başka dönem. Nedeni besbelli: Acıyla karılmamış görkem yoktur ve o zaman başka bir şey çıkıyor ortaya.

Unutuş isyankârdır ve acı verir. O acıyı aşmak yeni unutuşları gereksinir. Gülmek ve eğlence bu nedenle acıya kayıtlıdır. Hepsinin bir arada bulunduğu şey ise bu kentin bir başka niteliğidir. Romantizm. Roma'nın hep bir aşk şehri olarak bilinmesi bundandır. Aşkın uçuculuğu, onun hazla acıyı birbirinin içine gömen özelliği eğer bu kentle özdeşleşiyorsa bu bir tesadüf olamaz. Gene eğer bu kültür bir haz kültürü olarak anımsanıyorsa, bu, romantizmin hazın bir kurgusu oluşundan kaynaklanmaktadır. Hiçbir şey haz kadar geçiciliğin ve acının, dolayısıyla da unutuşun ve anımsamanın içinden yaşanmaz. Roma'ya zafer alayları ile dönen imparatorun yanına birisinin oturup o esrime içinde ona sürekli olarak hayatın ve utkunun geçici olduğunu anımsatması herhalde bundandı.

Ben de, şimdi geç vakit, sokakları boşalmış ihlamur kokuları içinde bir Roma'da on beş yıl öncesinin Roma'sını hatırlıyorum!